

TRỤC TRẶC CỦA MÔ HÌNH DÂN CHỦ Ở ẤN ĐỘ

Huỳnh Thế Du*

Mahatma Gandhi cùng các cộng sự của ông đem lại nền độc lập cho Ấn Độ qua con đường đấu tranh hòa bình và bất bạo động vào năm 1947. Nền dân chủ của một nước Ấn Độ mới cũng bắt đầu từ đây. Tuy nhiên kết quả không như mong đợi do nhiều nguyên nhân, trong đó sự phân tầng/giai cấp trong xã hội và trình độ dân trí thấp là những nguyên nhân quan trọng.

Khi cố Thủ tướng Indira Gandhi phát động Cuộc cách mạng xanh vào kế hoạch năm năm lần thứ tư năm 1965 thì kỳ vọng của người dân là rất lớn. Tuy nhiên kết quả cải thiện kinh tế đã không như mong đợi.

Nguyên nhân là Chính phủ của bà Gandhi đã theo một mô hình tập trung và các chính sách thiếu vắng sự tham gia của khu vực kinh tế tư nhân. Sự trì trệ hay tăng trưởng dưới mức tiềm năng của Ấn Độ đã kéo dài trong bảy thập kỷ do tình trạng quan liêu và tham nhũng của bộ máy công quyền. Tình trạng phân tầng trong xã hội quả là một trở ngại rất lớn.

Khi Narendra Modi trở thành Thủ tướng mới và là người không thuộc giới “quý tộc” của Ấn Độ đã tạo ra những kỳ vọng rất lớn. Những kế hoạch cải cách rất tham vọng với mong muốn đưa Ấn Độ trở thành một quyền lực thực sự trên thế giới với sức mạnh và sức hút lớn về kinh tế đã được đưa ra. Những kết quả kinh tế trong những năm gần đây quả là ấn tượng mà uy tín của Thủ tướng Modi đang rất cao. Tuy nhiên, trở lực vẫn đang ở phía trước.

Ấn Độ có một lực lượng lao động đang tăng trưởng nhưng vốn có những vấn đề khó khăn lịch sử về giai tầng trong xã hội. Trong khi cuộc điều tra dân số gần đây ghi nhận khoảng ¾ người trưởng thành biết chữ, một tổ chức phi chính phủ đã thực hiện việc kiểm chứng về những người “biết chữ theo điều tra dân số” và phát hiện hơn một nửa không thể đọc được tên của thành phố điểm đến in trên thành xe buýt.

Thật khó để tiến vào những lĩnh vực sản xuất có giá trị gia tăng khi đại đa số người lao động không biết chữ. Mức độ quản trị nhà nước giảm, cơ sở hạ tầng yếu kém và nguồn cung điện gián đoạn khiến đất nước khó duy trì tăng trưởng kinh tế nhanh chóng mà không bị thiếu hụt, tắc nghẽn và lạm phát.

Vị Thủ tướng mới đã chấm dứt trợ cấp nhiên liệu và cho phép giá khí tự nhiên gia tăng. Ông có thể đạt được đôi chút tiến bộ trong việc chống tham nhũng thâm căn cố đế giữa các chính khách và quan chức chính phủ.

Nhiều chương trình xóa đói giảm nghèo chỉ hoạt động một cách yếu kém do nạn ăn cắp trong quản lý hành chính. Ông phải cải thiện những gì ông duy trì và thực hiện tiết kiệm để cải thiện cơ sở hạ tầng nhằm dễ dàng tạo ra nhiều việc làm hơn.

Giảm tệ nạn quan liêu có thể giúp Ấn Độ thu hút nhiều vốn FDI hơn – dòng vào FDI tính trên đầu người của Ấn Độ rất thấp – chỉ khoảng 20 USD một năm, hay chỉ bằng một phần ba so với Indonesia.

Tình trạng nổi dậy có vũ trang tràn lan trong phạm vi biên giới đất nước là một thách thức rất lớn. Các bộ tộc và những người theo cánh tả gọi là Maoists hay Naxalites đã ảnh hưởng hay kiểm soát gần một phần ba đất nước Ấn Độ, nhất là ở vùng phía Đông giàu khoáng sản. Nếu không giải quyết những nhóm này thì thật khó lòng đạt được tăng trưởng nhanh và bền vững.

Ưu điểm của Ấn Độ là chính phủ có thể và quả thật đã thực hiện sự thay đổi một cách hòa bình thông qua bầu cử, chứ không phải thông qua thanh trừng hay bạo lực. Vấn đề của Ấn Độ là giới quyền thế lâu

* Một số thông tin được cập nhật vào năm 2021 bởi Vũ Ngọc Bảo và Nguyễn Thị Tố Nga

đời thường làm cho, ngay cả một chính phủ được bầu cử chân thành, cũng khó đạt được nhiều tiến bộ. Thách thức lớn nhất của Ấn Độ là việc có được sự tập trung cần thiết về nguồn lực và sự thống nhất trong xã hội để đưa nước này cất cánh.

Một vài tham chiếu và vấn đề đáng suy ngẫm:

Năm 1960, GDP bình quân đầu người của Ấn độ cao hơn Trung Quốc 58%, nhưng đến năm 2020 chỉ bằng 18% của Trung Quốc. Câu hỏi đặt ra là con đường đi lên tri trệ của Ấn Độ so với việc tạo ra bao nhiêu sóng gió cho xã hội với cách cai trị cứng rắn của Trung Quốc thì cái nào tốt hơn?

Đầu thập niên 1980, GDP bình quân đầu người của Ấn Độ, Trung Quốc và Việt Nam tương đương nhau. Sau ba thập niên cải cách, Việt Nam cũng chỉ đạt được mức tăng trưởng nhỉnh hơn chút đỉnh Ấn Độ với bao khó khăn và trì trệ (4,5 lần so với 4,2 lần). So với Trung Quốc, chúng ta chỉ khoảng bằng ¼ họ mà thôi.

Cuối cùng, Ấn Độ là một ví dụ cho thấy lập luận cho rằng các nước thuộc hệ thống thuộc địa của Anh thành công hơn hệ thống thuộc địa của các nước khác như Hà Lan, Pháp và Tây Ban Nha là không thuyết phục.